

Решетко М.Д., Письменний Є.М.

Національний технічний університет України “Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”, Київ, вул. Політехнічна 6, , maksym.reshetko-ty31@lll.kpi.ua

ОБ’ЄКТ 477А1 «НОТА» – ПЕРСПЕКТИВНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ БОЙОВИЙ ТАНК

***Анотація.** Перспективний український проект нового основного бойового танку для ЗС України – Об’єкт 477А1 «Нота»*

***Abstract.** Promising Ukrainian project of a new MBT for the Armed Forces of Ukraine - Object 477A1 "Note"*

***Ключові слова:** Технічні проекти, ОБТ, Об’єкт 477, 490, «Тополь», «Бунтар», «Боксер», «Молот», «Нота», ХКБМ*

***Key words:** Technical projects, MBT, Object 477, 490, «Poplar», «Rebel», «Boxer», «Hammer», «Note», KMDB*

Після російського вторгнення 2022 р. Україна відчула значну нестачу сучасних військових технологій, особливо головних штурмових одиниць на полі бою – танків. За свою історію Харківське Конструкторське Бюро ім. Малишева здійснило щонайменше 2 революції у сфері танкобудування: наймасовіший танк в історії Т-34 та найпотужніший танк «холодної» війни Т-64. Однак, на жаль, українська історія має приклади перспективних проектів бронетехніки, які так і не були втілені в життя, залишивши по собі лише тінь втрачених можливостей. Тому мета цієї роботи – розглянути один із таких нереалізованих проектів, що так і не побачив світ, та проаналізувати доцільність та рентабельність його реалізації.

Об’єкт 477А1 «Нота» – проект революційного основного бойового танку, який був розчавлений власним потенціалом і амбіціями на фоні складної політико-економічної ситуації в країні, а напрацювання та готові технічні рішення були використані у найсучаснішому українському ОБТ – БМ «Оплот». Роботи по цьому ОБТ беруть свій початок із секретного проекту «Тема 101» початку 70-х років, у рамках якого передбачалося створення нового середнього танку для ЗС СРСР. За понад 30 років дослідно-конструкторських робіт по цьому проекту останнім досягненням харківських інженерів і став Об’єкт 477. За ці роки «477» пройшов низку модифікацій, які включали критичні конструкційні зміни та зміну назв, серед яких були «Боксер», «Молот» і, нарешті, останній відомий

нам варіант – «Нота». Ключовими особливостями всіх машин на базі цього проєкту є потужне бронювання, потужне озброєння і безлюдна «напіввинесена» башта. Цікаво, що основні концептуальні напрацювання по «Ноті» перейшли з іншого проєкту, що розроблявся протягом 1981-1985 рр. – Об'єкту 490 «Тополь» та його наступника Об'єкту 490А «Бунтар» А саме: секційність важливих систем танку, що передбачає ізоляцію кожного критичного елемента танку в окремій заброньованій ніші, реалізація автомату заряджання гармати з декількох магазинів заряджання, що дозаряджають один одного, оснащені вишибними панелями, на випадок ураження боєкомплекту (БК) та використання подовженої на один каток ходової частини від Об'єкту 434, більш відомого як Т-64А. Проте ці проєкти визнані доволі невдалими і були згорнуті. 1984 р. до технічного завдання проєкту була внесена найважливіша зміна – майбутній танк мав оснащуватися 152-мм гарматою 2А73. Від цього часу закріпилося найменування Об'єкт 477. Перший його варіант під назвою «Боксер» було спроектовано 1986 р. Модель була оснащена 3-м варіантом розміщення БК та мала принципово нову будову автомату заряджання, хоча концептуально він був схожий на той, що був представлений у «Бунтарі». Також передбачалася встановлення 8-ми різних систем прицілювання та комплексу активного захисту. Проте вони так і не були реалізовані на жодному із варіантів «477». Наприкінці другої половини 80-х років «477» отримав нове найменування – «Молот». Відмінність від «Боксера» першочергово полягала у модульності конструкції, що дозволяло замінити 152-мм гармату на більш сучасні аналоги та використовувати елементи від ходових частин інших радянських ОБТ. Крім того передбачалося встановлення автоматичної 30-мм гармати. Однак, через розвал СРСР у грудні 1991-го року розробка «Молоту» була призупинена та була поновлена вже у перші роки Незалежності, але вже у якості Об'єкту 477А1 «Нота». (Рис.1) У кінцевому варіанті «Нота» отримала в основу ходову від Об'єкту 478 (Т-80УД). «477» отримав новий автомат заряджання з 3-х барабанів заряджання: 1 основний і 2 поповнюючих сумарно на 32 постріли. Одним із нововведень було використання титану в бронюванні, що дозволяло зменшити до 8 т ваги танку, однак значно підвищувало вартість. Натомість у «Ноті» були остаточно виконані роботи із бронювання: лобова проєкція 1300-мм, бортова проєкція до 150-мм + балістичні фартухи до 130-мм і це, не рахуючи динамічний захист, що навіть нині є доволі високими показниками. [1-5] Через високу складність та ціну, дослідно-конструкторські роботи були завершені у 2000-х, проте у 2021-му році з'явилась інформація, що МО України взяло під захист збережені зразки «Ноти», що дає

надію у відновлення робіт по цьому перспективному ОБТ. [6] Об'єкт 477А1 «Нота» сьогодні був би, без перебільшень, одним із найпотужніших танків світу, але його можливо ще удосконалити і довести до сучасних вимог. По-перше, варто відмовитися від російської 152-мм гармати на користь українського аналогу 140-мм гармати 55Л «Багіра», або більш стандартизовану для української бронетехніки гармату калібру 125-мм. Однак для цього треба переробляти або адаптувати конструкцію башти та автомату заряджання, а отже для гармати 125-мм варто розглянути Об'єкт 490А «Бунтар». По-друге, можна застосувати системи керування вогнем таку як в «Оплоті». Це не було реалізовано у «Молоті». По-третє, варто встановити власне український динамічний захист «Ніж» або «Дуплет», а в якості комплексу активного захисту можна використати український «Заслін», щоб підвищити і так значне бронювання цього танку. При збереженні титанових елементів у бронюванні остаточна вага має бути у межах 60 т, що все одно дуже багато, однак це можна компенсувати потужним двигуном типу БТД-3. Оцінити вартість подібної машини майже неможливо, проте відштовхуючись від заявленої вартості її найближчого конкурента – російського танку Т-14 «Армата», що був скоріше за все зроблений на базі прототипів «Молоту», які опинилися в Росії на момент розвалу СРСР, то ціна буде приблизно 4-4,5 млн доларів, що не перевищує вартість найсучаснішого українського ОБТ БМ «Оплот», а отже робить можливим його серійне виробництво.

«Нота» - це не просто танк, це буквально символ українського інженерного генія. Його реалізація може стати значним кроком у розвитку українського оборонно-промислового комплексу.

Рис. 1. Модель Об'єкту 477А1 «Нота»

ЛІТЕРАТУРА

1. Тарасенко А. Танки «Бунтарь», «Боксер», «Молот», 2017. Режим доступу: <http://btvt.info/2futureprojects/molot.htm>
2. Defense Express №1-2, 2021. 11-15 с.

3. Object 477A Nota MBT, 2021. Режим доступу:
<https://www.globalsecurity.org/military/world/ukraine/nota.htm>
4. Жирохов М. Забутий «Боксер» – чи доведуть до ладу українську альтеративу російській «Арматі», 2018. Режим доступу:
<http://milnavigator.com.ua/archives/18173>
5. Jarosław Wolski. Charkowski „Młot” na Abramsy i Leopardy - czołg Obiekt 477, 2015. Режим доступу:
<https://web.archive.org/web/20160603072138/http://dziennikzbrojny.pl/artykuly/art,5,19,9530,wojska-ladowe,czolgi,charkowski-mlot-na-abramsy-i-leopardy-czolg-obiekt-477>
6. Згурець С. Міністерство оборони України взяло під захист секретний танк «Нота», 2021. Режим доступу: https://defence-ua.com/weapon_and_tech/ministerstvo_oboroni_ukrajini_vzjalo_pid_zahist_sekretnij_tank_nota-4019.html